

4. 4. 2018

ID: 107319

Nemajetková újma

Jednorázové odškodnění podle § 444 odst. 3 obč. zák., ve znění účinném od 1. 5. 2004, se váže k určité oprávněné osobě, a proto smrtí této oprávněné osoby zaniká právo na jeho poskytnutí.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 4845/2017, ze dne 12.12.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce L. K., zastoupeného Mgr. L.P., advokátem se sídlem H.K., proti žalované J. M., advokátce se sídlem O., o náhradu škody, vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 37 C 82/2015, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 1. 3. 2017, č. j. 56 Co 475/2016-102, tak, že dovolání proti potvrzujícímu výroku rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 1. 3. 2017, č. j. 56 Co 475/2016-102, se zamítá, jinak se odmítá.

Z odůvodnění:

Okresní soud v Ostravě rozsudkem ze dne 11. 7. 2016, č. j. 37 C 82/2015-54, zamítl žalobu na zaplacení 175.875 Kč a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Žalovaná byla žalobci ustanovena jako advokátka zástupkyní ve sporu o náhradu nemajetkové újmy, v němž žalobce uplatnil nárok na jednorázové odškodnění dle § 444 odst. 3 písm. e) obč. zák. za usmrcení bratra K. B., která své právo sourozence zavražděného bratra postoupila žalobci smlouvou. Žalovaná v řízení proti osobám odsouzeným za vraždu bratra K. B. podala vadné dovolání proti zamítavému rozsudku odvolacího soudu, které bylo následně dovolacím soudem odmítnuto pro vady, a tím zmařila šanci žalobce zvrátit pro něj nepříznivý rozsudek odvolacího soudu a vymoci žalovanou částku. V projednávané věci okresní soud uzavřel, že žalovaná pochybila při výkonu advokacie, avšak nebyly splněny další podmínky pro vznik odpovědnosti za škodu, tedy vznik škody a příčinná souvislost. Soud jako předběžnou otázku posoudil, zda by v případě řádného výkonu advokacie žalovanou mohl být žalobce se svým nárokem úspěšný, a dospěl k závěru, že poškozená K. B. nemohla postoupit platně svůj nárok na jednorázové odškodnění za úmrtí blízké osoby. Žalobce by tedy nemohl být v dovolacím řízení úspěšný ani za situace, že by žalovaná při výkonu advokacie nepochybila.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 1. 3. 2017, č. j. 56 Co 475/2016-102, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými zjištěními okresního soudu i s právním závěrem, že nárok na jednorázové odškodnění dle § 444 odst. 3 obč. zák. se váže jen k oprávněné osobě a je nepřevoditelný a nepostupitelný. Jedná se o náhradu imateriální škody spočívající ve ztrátě blízké osoby, tedy o osobní právo, jež může úspěšně uplatnit pouze osoba poškozená. Jen v případě poškozenému pravomocně přisouzeného nároku lze takovou majetkovou pohledávku postoupit.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce dovolání, jehož přípustnost spatřuje v tom, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného a procesního práva, kdy vyřešená právní otázka má být dovolacím soudem posouzena jinak, či tato otázka dosud řešena dovolacím soudem nebyla. V obsáhlém dovolání žalobce shrnul postup soudů v trestním řízení s vrahy bratra K. B., v civilním řízení o nároku z postoupené pohledávky na jednorázové odškodnění i v současném řízení vůči žalované, jakož i argumenty, na jejichž základě tvrdí opodstatněnost nároku na náhradu škody proti žalované. Dovolatel pak rozvedl, že jednorázové odškodnění pozůstalých vyjadřuje materiální škodu, a tedy je tento nárok postupitelný, je předmětem dědictví a při jeho vzniku se

nezohledňuje citová vazba či útrapy. Vyřešením této otázky má dovolatel za prokázaný vznik škody v žalované výši způsobené v příčinné souvislosti s jednáním žalované. Proto navrhl, aby dovolací soud změnil napadené rozhodnutí a vyhověl jeho žalobě, nebo zrušil rozsudek odvolacího soudu i soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení se podává z čl. II bodu 2 zákona č. [296/2017](#) Sb. a čl. II bodu 2 zákona č. [293/2013](#) Sb. Nejvyšší soud tedy o dovolání rozhodl podle ustanovení občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2014 do 29. 9. 2017.

Vzhledem k ustanovení § 3028 odst. 3 a § 3079 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, účinného od 1. 1. 2014, se věc posuzuje podle dosavadních předpisů, tedy podle zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále též jen „obč. zák.“), neboť jde o právní poměry (práva a povinnosti) vzniklé před 1. 1. 2014 a k porušení právní povinnosti stanovené právními předpisy (respektive ke škodné události, s níž zákon spojuje vznik povinnosti k náhradě škody bez ohledu na zaviněné porušení právní povinnosti) došlo rovněž před 1. 1. 2014.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu bylo podáno v zákonné lhůtě oprávněnou osobou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř.

Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Navzdory poněkud nejasnému vymezení předpokladů přípustnosti dovolání lze z celkového obsahu dovolání dovodit, že dovolatel požaduje po dovolacím soudu přezkoumání správnosti posouzení dosud jím neřešené právní otázky, na jejímž řešení závisí rozhodnutí odvolacího soudu, zda jednorázové odškodnění pozůstalých dle § 444 odst. 3 obč. zák. je právem vázaným na osobu pozůstalého a z tohoto důvodu nelze pohledávku tomuto právu odpovídající smluvně postoupit. Pro řešení této otázky je dovolání přípustné, avšak není důvodné.

Podle § 525 odst. 1 věty první obč. zák. postoupit nelze pohledávku, která zaniká nejpozději smrtí věřitele nebo jejíž obsah by se změnou věřitele změnil.

Podle § 579 odst. 2 obč. zák. smrtí věřitele právo zanikne, bylo-li plnění omezeno jen na jeho osobu; zanikne i právo na bolestné a na náhradu za ztížení společenského uplatnění.

Z citovaných zákonných ustanovení vyplývá, že postoupit nelze pohledávku, která zaniká nejpozději smrtí věřitele, a proto postoupením nelze nabýt právo, jež zaniká smrtí věřitele. Jde o práva, která jsou vázána na osobu věřitele a jejichž uspokojení po smrti věřitele by ztratilo věcné opodstatnění. Zákon za taková práva výslovně označil právo na bolestné a na náhradu za ztížení společenského uplatnění. Uvedený výčet však není vyčerpávající. Podle odborné literatury i judikatury k těmto právům patří i práva obdobná, rovněž pevně spjatá s osobou věřitele, jako např. právo na peněžité zadostiučinění za zásah do osobnostních práv na soukromí respektive rodinný život spočívající v usmrcení osoby blízké podle § 13 obč. zák. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2005, sp. zn. 30 Cdo 1051/2005, uveřejněný v časopise Soudní rozhledy č. 5/2006 s. 179), nebo právo na přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nepřiměřenou délkou řízení podle § 1 odst. 3 a § 31a odst. 2, 3 zákona č. [82/1998](#) Sb. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2011,

sp. zn. 25 Cdo 5162/2008, uveřejněný pod číslem 85/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, uveřejněné pod č. 58/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Odborná literatura mezi práva, jež zanikají smrtí oprávněného, řadí i právo na jednorázové odškodnění pozůstalých podle § 444 odst. 3 obč. zák. s odůvodněním, že jde – obdobně jako u náhrady za bolest a za ztížení společenského uplatnění – o odškodnění nemajetkové újmy poskytnutím přiměřeného zadostiučinění (srov. Švestka, J., Spáčil, J., Škárková, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 1530, marg. č. 7; shodně Fiala, J., Kindl, M., a kol. Občanský zákoník. Komentář. II. díl. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 1096).

Rovněž Krajský soud v Ostravě v rozsudku ze dne 15. 11. 2013, sp. zn. 9 Co 685/2013, (uveřejněném v systému ASPI) dovedl, že jednorázové odškodnění podle § 444 odst. 3 obč. zák., ve znění účinném od 1. 5. 2004, se váže k určité oprávněné osobě, a proto smrtí této oprávněné osoby zaniká právo na jeho poskytnutí.

Nejvyšší soud se s uvedenými závěry ztotožňuje a uzavírá, že podle právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 je nárok na jednorázové odškodnění pozůstalých podle § 444 odst. 3 obč. zák. nárokem ryze osobního charakteru, který je svou povahou úzce spjat s osobou pozůstalého a má takový charakter především proto, že jeho cílem je přiměřeně vyvážit a zmírnit nemajetkovou újmu (nikoli majetkovou újmu, jak se mylně domnívá dovolatel) vzniklou pozůstalému v jeho osobnostní sféře; nebyla-li poskytnuta náhrada ještě za jeho života, nemohla po jeho smrti již plnit svůj účel. Proto pohledávka odpovídající tomuto nároku zanikala smrtí věřitele a nebylo ji možno ve smyslu § 525 odst. 1 věty první obč. zák. smluvně postoupit.

Jelikož dovolatel není pozůstalou osobou usmrceného, nevznikla v jeho osobnostní sféře žádná nemajetková újma odškodnitelná poskytnutím jednorázového odškodnění dle § 444 odst. 3 obč. zák. a takový nárok na sebe (vzhledem k ustanovením § 525 odst. 1 věty první a § 579 odst. 2 obč. zák.) ani nemohl úspěšně převést smlouvou o postoupení pohledávky. Ve sporu, v němž byl zastupován žalovanou, tak nemohl uspět a pochybením žalované při poskytování právních služeb mu nemohla vzniknout škoda, jejíž náhrady se domáhá.

Ačkoli dovolání proti rozsudku odvolacího soudu bylo výslovně podáno „proti všem jeho výrokům“, pokud jde o výrok o nákladech řízení, postrádá vymezení předpokladů přípustnosti i dovolacích důvodů, tedy trpí vadami, pro něž nelze v dovolacím řízení pokračovat a přezkoumat správnost nákladového výroku.

Protože je rozhodnutí odvolacího soudu ve výroku, jímž odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, z pohledu uplatněných dovolacích důvodů správné a nebyly zjištěny vady řízení, k nimž dovolací soud přihlíží i bez návrhu (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), Nejvyšší soud dovolání podle § 243d písm. a) o. s. ř. v tomto rozsahu zamítl; jinak jej z důvodů shora uvedených podle § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Věcná příslušnost](#)